

Att bära ordnar och utmärkelsetecken

Kort handledning
utarbetad av Kungl. Maj:ts Orden
2010 (2:a reviderade upplagan 2019)

Innehållsförteckning

Allmänna anvisningar	3
Ordenskedja till frack	6
Storkors till frack eller chifferfrack.....	7
Kraschaner till frack eller chifferfrack	8
Kommendör till frack eller chifferfrack	9
Riddartecken (och medalj) till frack eller chifferfrack.....	11
Ordenstecken eller rosett/clips till smoking.....	12
Ordenstecken eller rosett/clips till mörk kostym	13
Storkors till klänning.....	14
Kommendör och kraschan till klänning	15
Kommendörs- och riddartecken (eller medalj) till klänning	16
Riddartecken (eller medalj) till klänning	17
Kommendör, kraschan och riddartecken (eller medalj) till uniform	18
Band- eller släpspanne till uniform.....	19

Allmänt

Svenska kungliga minnestecken och medaljer samt ordenstecken bärs främst. Utländska utmärkelsetecken bärs i regel *efter* svenska ordensdekorationer, dock med följande undantag: på utländsk beskickning eller vid tillställning i annat land då ordnar anbefalls, ska vederbörande lands storkors och kommendörskors bäras före svenska, *såvida inte* Konungen och/eller Drottningen är närvarande samt

- *att* vid statsbesök eller tillfälle, då utländsk statschef är närvarande, vederbörande lands storkors och kommendörskors (med kraschaner) alltid bärs *före* svenska eller andra staters ordnar.
- *att* till hovuniform bärs axelband till storkors utanpå uniformsfracken, kraschan, kommendörskors i band om halsen samt minnestecken och medalj,
- *att* till chifferfrack och civil högtidsdräkt bärs axelband till storkors under fracken på västen, kraschan, kommendörskors i band om halsen, minnestecken, riddartecken och medaljer i original (alltid vid statsceremonier, företrädesvis då DDMM är närvarande) eller i miniatyr (tillåten variation vid övriga tillfällen) på frackuppslaget.

Anm. 1. Ordnar och utmärkelsetecken **bärs alltid enligt svenska regler** (halskorsens och riddartecknens band, längd och montering), även utomlands (vid t.ex. statsbesök).

Anm. 2. Tilldelas man en högre grad av en orden bärs inte mera den lägre. Undantag utgör endast om ordenstecknet har förlänats för bedrifter under krig (motsvarande).

Anm. 3. Ordenstecken som bärs i original får i regel inte bäras samtidigt i miniatyrspänne.

Anm. 4. För några ordnar gäller att kraschanen bärs på höger sida (t.ex. storofficer av franska Hederslegionen och franska Nationalförtjänstorden). Vissa storkors bärs också från vänster axel (danska Elefantorden och Isländska Falkorden) till höger höft.

Anm. 5. Sällskapsordnar (motsvarande) gradband och dekorationer bärs **aldrig** utanför respektive sällskapsordnars egna sammankomster. Historiska av Kunglig Majestät instiftande eller godkända sällskapsordnar i Sverige förutsatte en tydlig åtskillnad mellan sällskapsordnar (motsvarande) och riddarordnar av officiell karaktär. Denna åtskillnad äger fortfarande bestånd.

Ordenstecken erhålles i regel med ett ”längre band” för såväl storkors som halskors, vilka vid behov **skall kortas** till rätt längd så att de sitter korrekt. Riddartecken levereras i regel färdigmonterade med nål.

Ordensdekorationer bärs idag även vid vissa tillfällen till smoking eller mörk kostym. Härvid tillämpas samma regler som för högtidsdräkt eller uniform, dock med vissa inskränkningar.

- Till smoking och kavaj samt jaquette kan en *ordensknapp* (bouton) ange ordensinnehav. Detta gäller även när civil högtidsdräkt *utan ordnar* är påbjudet.
- Ordensknapp /rosett/clips bärs alltid i det vänstra slagets knapphål.

Anm. 1. Nål med H.M. Konungens namnchiffer, vilken i regel bärs till civil dräkt på bärarens vänstra rockuppslag, bärs då **inte**.

Anm. 2. Under lång tid har den underliggande principen för medaljers bärande på bröstet varit, att utmärkelser med kunglig krona grupperas närmast hjärtat, och utmärkelser utan kungl. krona och/eller porträtt grupperas därefter. Detta för att understryka att medaljer som genom nådigt tillstånd sanktionerats av statschefen har större dignitet. Myndigheter, lärosäten, akademier m.m. vilka efter 1975 instiftat medaljer tillhöriga grupp I *Övriga officiella medaljer* och som därför saknar kungl. krona och/eller porträtt kan, precis som för grupp K, ansöka om detsamma hos riksmarskalksämberet.

I sammanhang där en person ska få mottaga en ny orden, dekoration eller medalj, så har mottagaren s.k. ”bart bröst”. Det vill säga, personen bär inte redan innehavda utmärkelser. Detta för att inte ta fokus från den nya utmärkelsen.

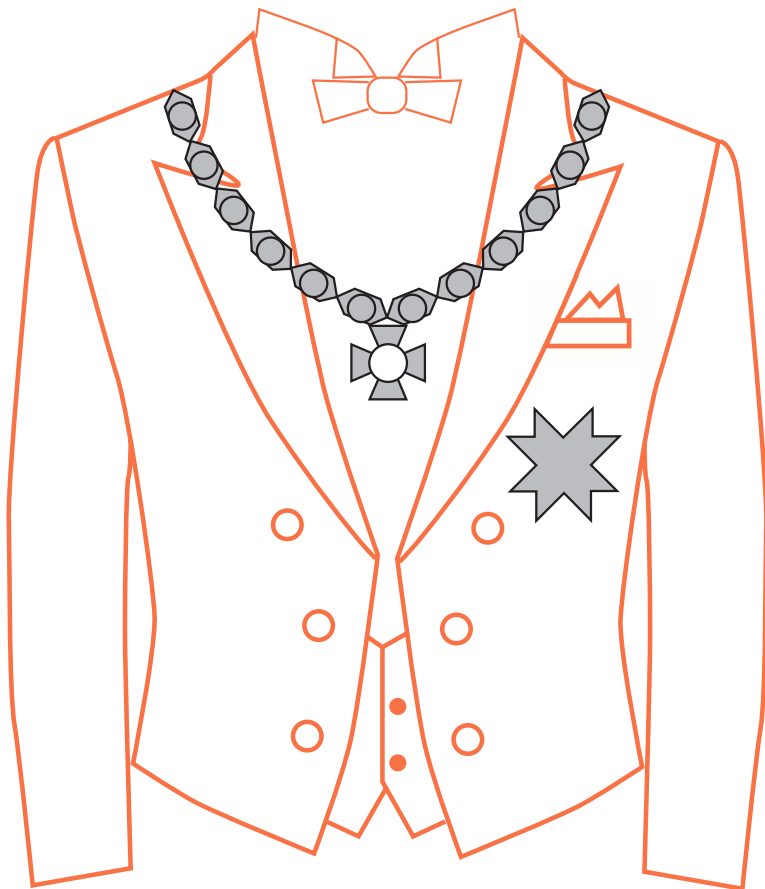
Bara den som förlänats orden, dekoration eller medalj har rätt att bära densamma. Den som ärvt eller köpt en utmärkelse får **inte** bära denna. Man får heller inte ändra utmärkelsen, t.ex. ersätta ett band med en kedja, eller byta band till ett med andra färger än det som ursprungligen utdelats.

Innehav av de svenska ordnarna markeras genom att man efter yrkes- eller ämbetstitel i bestämd form före namnet skriver ”m.m.”. Alternativt, att man efter yrkes- eller ämbetstitel i bestämd form före namnet skriver den aktuella svenska förkortningen för orden (ex. *docenten, RCXIII:sO Nils Nilsson*). Innehav av utländska statsordnar kan skrivas på motsvarande sätt. I Sverige används inte s.k. postnominaler för att visa ordensinnehav.

Anvisningar för Kungliga medaljer m.m.

- ***Kring halsen bärs*** H.M. Konungens medalj i 12:e storleken i kedja eller band, dam bär dock medalj med stor rosett på bröstets vänstra sida.
- ***På bröstet vänster sida*** bärs *Serafimermedaljen, H.M. Konungens medalj i 8:e eller 5:e storleken, medaljen Litteris et Artibus, Prins Eugen-medaljen och Prins Carl-medaljen*. Kungliga minnestecken och minnesmedaljer bäres framför (till höger från bäraren sett) övriga medaljer. Andra officiella eller halvofficiella medaljer samt ordenstecken bärs efter (till vänster från bäraren sett) dessa medaljer.

Ordenskedja

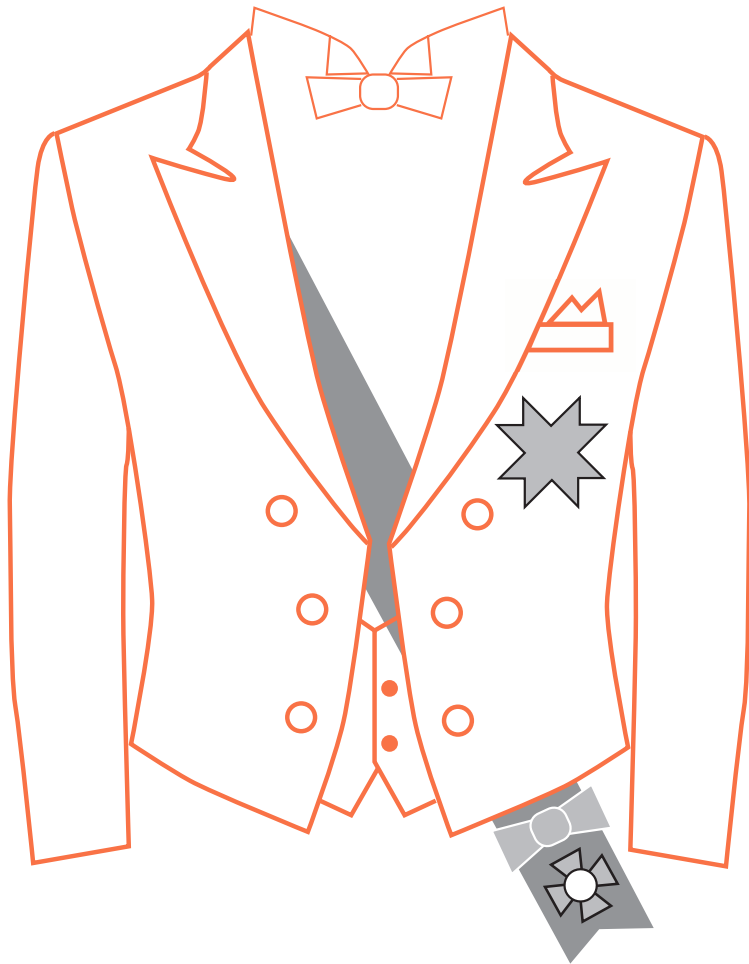

- Ordenskedja bärs så att kedjan ligger på samma höjd på bröstet som på ryggen. Kedjan fästes på respektive axels mittlinje mellan kragen och ärmens söm. Längre kedjor fästes ytterst vid axelsömmen.
- Kraschan (= stjärna) bärs på vänster sida av bröstet, ca 3–5 cm under bröstfickans öppning om västen på frackskjortan.

Anm. 1. I normalfall bärs storkorset i band, även om kedja utdelats.

Anm. 2. Om bärande av ordenskedja meddelas särskilt. Då kedja föreskrivs bärs **inte** storkors i axelband.

Storkors

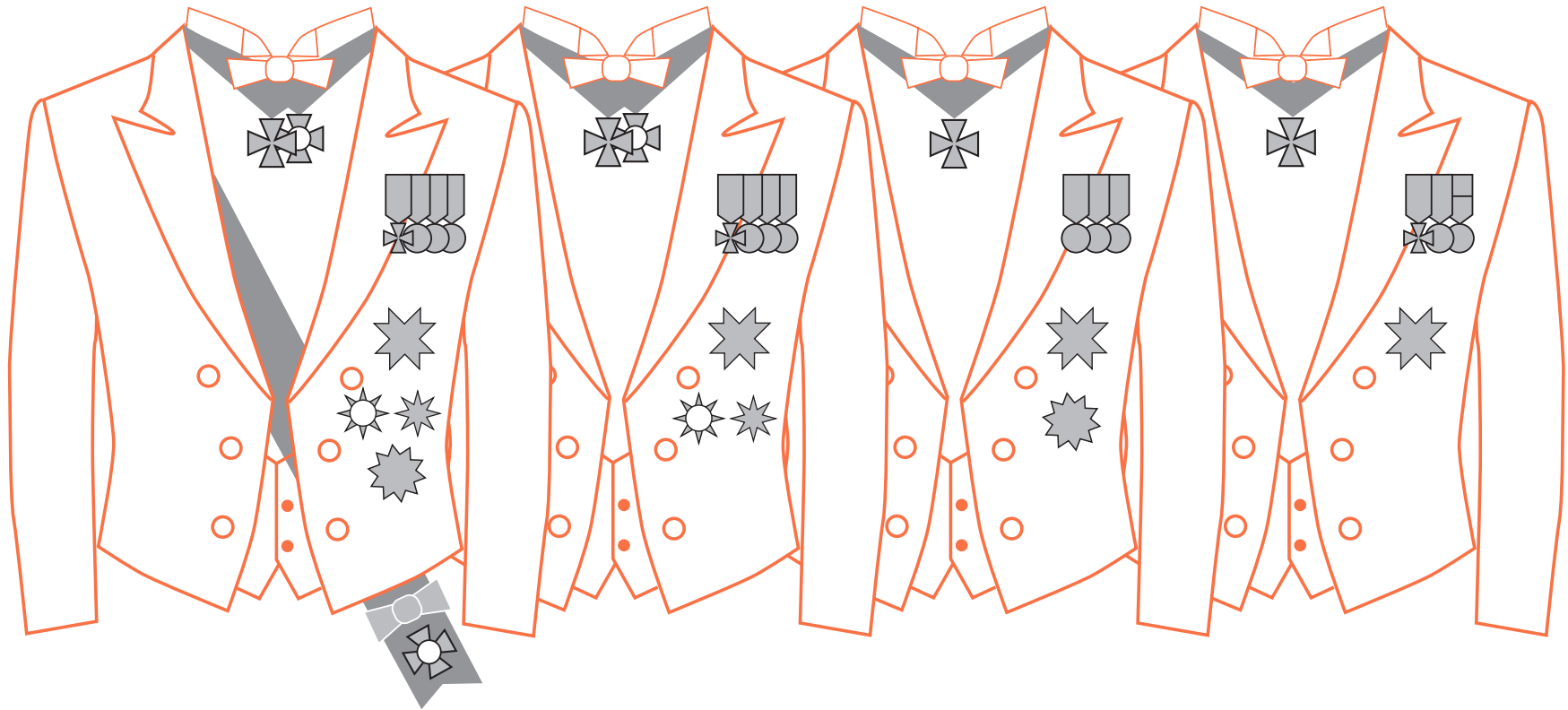

- Storkors (motsvarande) bärs *en écharpe* över höger axel under frackrocken men över västen. Bandets längd anpassas så att knuten/rosetten kommer strax under kanten av framstycket.
- Kraschan (= stjärna) bärs 3–5 cm under bröstfickans öppning om inga utmärkelsetecken i band bärs på bröstet, annars strax under dessa.

Anm. 1. Till kaftan bärs storkorset i det breda bandet *en sautoir* (över axlarna).

Anm. 2. Gradband *en écharpe* inom sällskapsordnar (motsvarande) bärs **alltid** utanpå frackrocken, inte under. Storkorsband av officiell statsorden bärs härvidlag inte, endast kraschan.

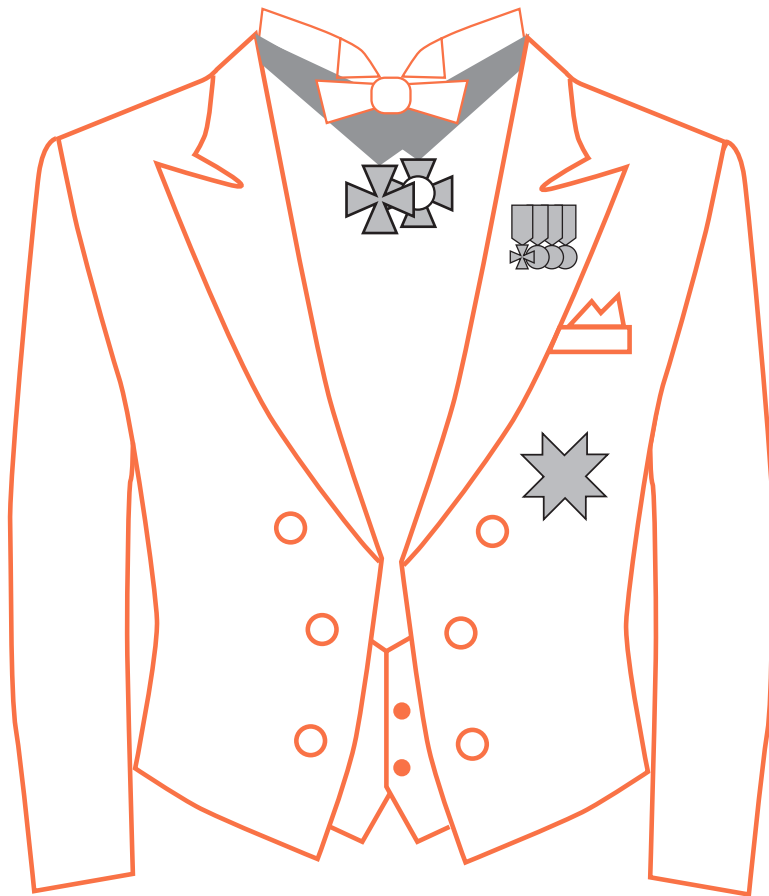
Kraschaner

Om utmärkelsetecken i band bärs på bröstet placeras den i högsta rang varande kraschanen direkt under dessa. Högst fyra kraschaner rekommenderas bäras samtidigt. Kraschanens nål fästs i påsydda tränisar.

Placeringen för två är vertikalt $\begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix}$, för tre $\begin{matrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{matrix}$ vertikalt eller $\begin{matrix} 1 \\ 2 & 3 \end{matrix}$, för fyra $\begin{matrix} 1 \\ 2 & 3 \\ & 4 \end{matrix}$.

Kommendörskors (halskors)

- Kommendörskors eller stor medalj bärs i band om halsen. Bandet skall vara så kortat att bandlänken kommer omedelbart under rosettens knut. Bandet ligger på kragen och rosettens band och fästs i nacken så dess fästansordningar inte syns ovanför frackens krage.
- Präster som bär prästkrage till kaftan bär kommendörskors eller medalj i ett längre band om halsen, så långt ner att tecknet kommer nedanför prästkragen och med bandet under prästkragens flikar, men över prästkrage och kaftan i nacken.
- Kraschan (= stjärna) bärs 3–5 cm under bröstfickans öppning om inga utmärkelsetecken i band bärs på bröstet, annars strax under dessa.

Anm. Högst tre utmärkelser i band om halsen bärs samtidigt.

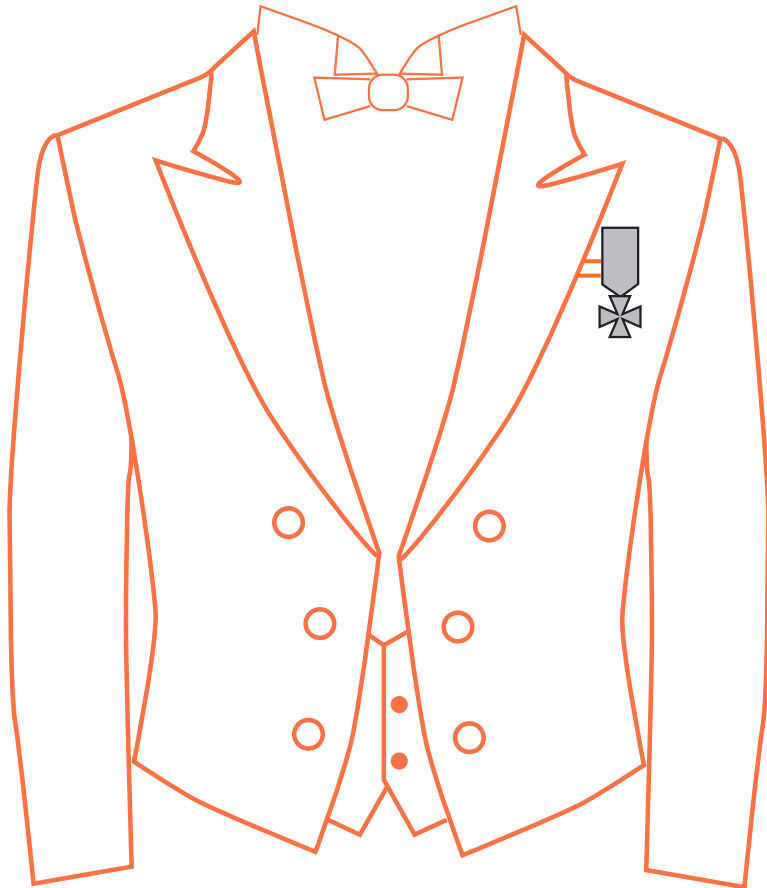
Till frack och liknande, där halsduken (= rosett) är synlig bärs utmärkelserna i bredd: den högsta

(företrädesvis) i mitten, det andra i rang till höger från bäraren sett och det tredje till vänster. Den förnämsta ordens band bärs ovanpå de andra ordnarnas band.

Till uniform m/ä och annan till halsen knäppt uniform: bandet anbringas innanför uniformskragen med halskorset hängande omedelbart i kroppens mittlinje. Upp till tre kommendörskors fästas under varandra mellan livplaggets knappar, den förnämsta ordens överst.

Riddartecken (bröstkors)

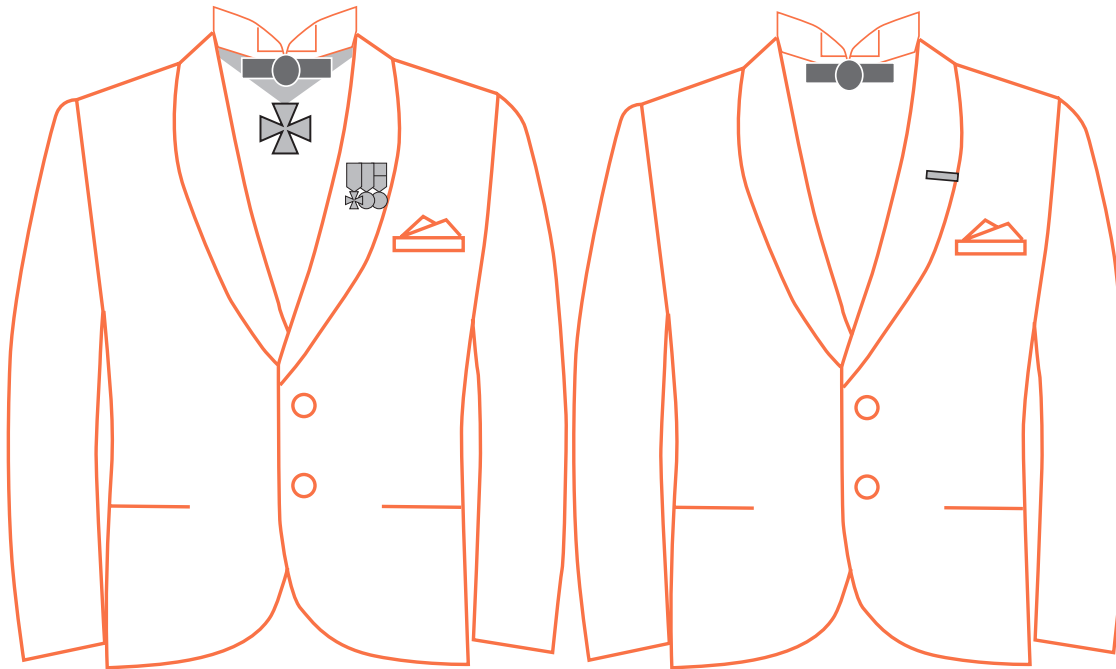

- Minnestecken, riddartecken eller medalj bärs i dubbelvikta band på bröstets vänstra sida i original. Utmärkelsen monteras på ett spänne eller en nål och bandet bör avpassas så att utmärkelsens totala längd blir 100 mm. Bandets övre raka del fästes ca 20 mm ovanför bröstfickans öppning och intill vänstra frackslaget. Högst fyra tecken monteras på spännet i bredd. Bäres flera, monteras banden så att de delvis täcker varandra. Näsduk bäres härvidlag inte.
- Minnestecken, riddartecken eller medalj bärs i miniatyr på bröstets vänstra sida på slaget i endast **en rad**. Banden avpassas så att utmärkelsens totala längd blir 50 mm.

Anm. 1. I närvaro av DDMM bärs företrädesvis ordnar och medaljer i original.

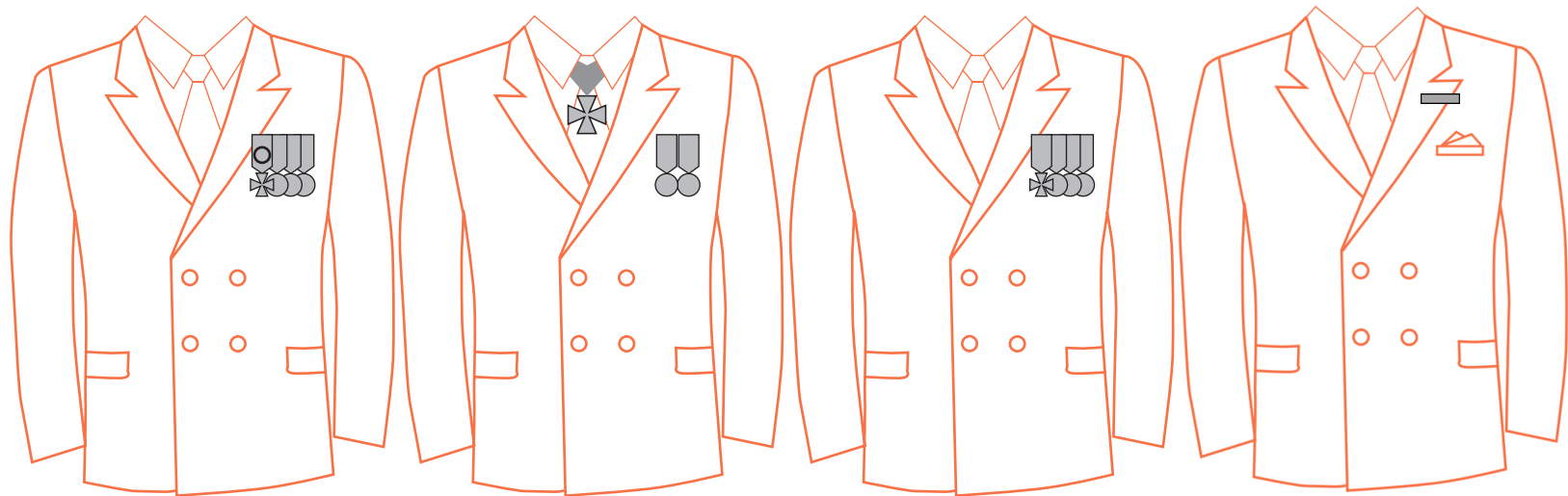
Anm. 2. Ledamot av andliga ståndet bär **alltid** ordenstecken i original till kaftan i höjd med mittlinjen mellan första och andra knappen.

Smoking

- Till smoking bärs högst ett halskors eller en medalj av 12:e storleken.
- Minnestecken, riddartecken eller medaljer i miniatyr bärs på vänstra slaget.
Anm. Minnestecken, riddartecken eller medalj i originalstorlek bärs inte till smoking.
- Till smoking och kavaj kan en ordensknapp (bouton) eller clips i knapphålet ange ordensinnehav. Detta gäller även när civil högtidsdräkt utan ordnar är påbjudet.

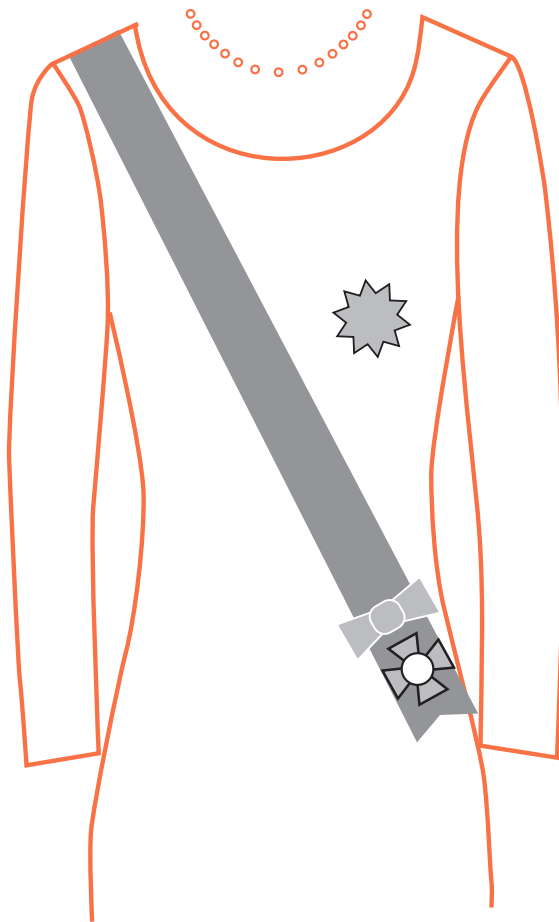
Mörk kostym

- Till mörk kavaj (=mörk kostym) bärs endast ett utmärkelsetecken om halsen. Korsets/ medaljens bandlänk vilar på kravattens (slipsens) knut och bandet går under (den nedvikta) kragen.
- Minnestecken, riddartecken eller medalj bärs i dubbelvikta band på bröstets vänstra sida. Utmärkelsen monteras på ett spänne eller en nål och bandet bör avpassas så att utmärkelsens totala längd blir 100 mm. Bandets övre raka del fästes ca 20 mm ovanför bröstfickans öppning och intill vänstra slaget. Högst fyra tecken monteras på spännet i bredd. Bärs flera, monteras banden så att den högre täcker den lägre (det högre bandet på det lägre). Den första dekorationen kan placeras på slaget.
- Till kostym kan en ordensknapp (bouton) eller clips i knapphålet ange ordensinnehav.

Anm. Miniaturer bärs **inte** till mörk kostym.

Storkors

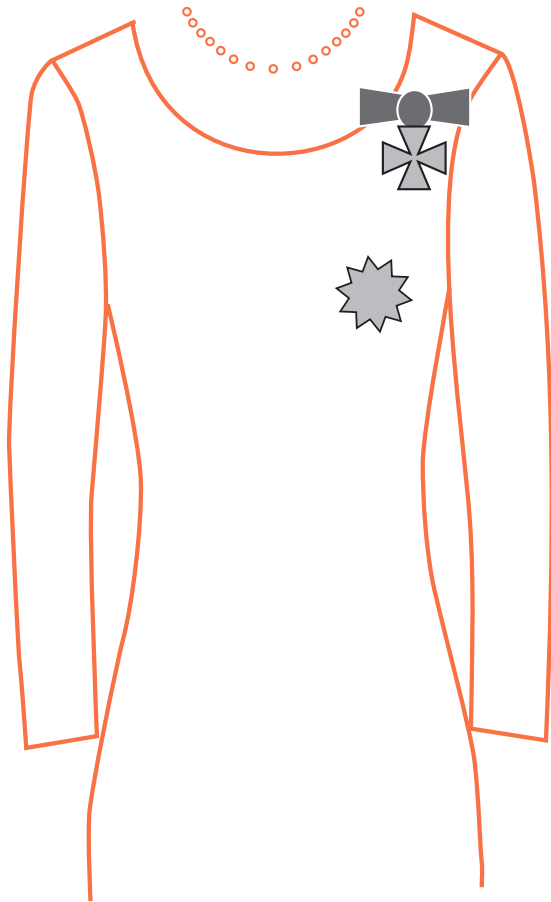

- Storkors bärs över höger axel i ett smalare band. Bandets längd anpassas så att knuten/rosetten kommer ovanför höften.
- Kraschan (= stjärna) bärs på bröstet om inga utmärkelsetecken i band bärs på bröstet.

Anm. 1. Storkorsband kan **aldrig** bäras över en bar axel. Om klänningen har dekolletage skall bandet klippas av och fästas fram- och baktill vid livets övre kant på insidan (t.ex. med små knäppen). Det innebär alltså att bandet är kapat.

Anm. 2. För att möjliggöra kraschanernas fästning bör en infällning i form av en isättning (= styvnad, t.ex. vliseline) sys in i livet, alt. bärs korsett undertill.

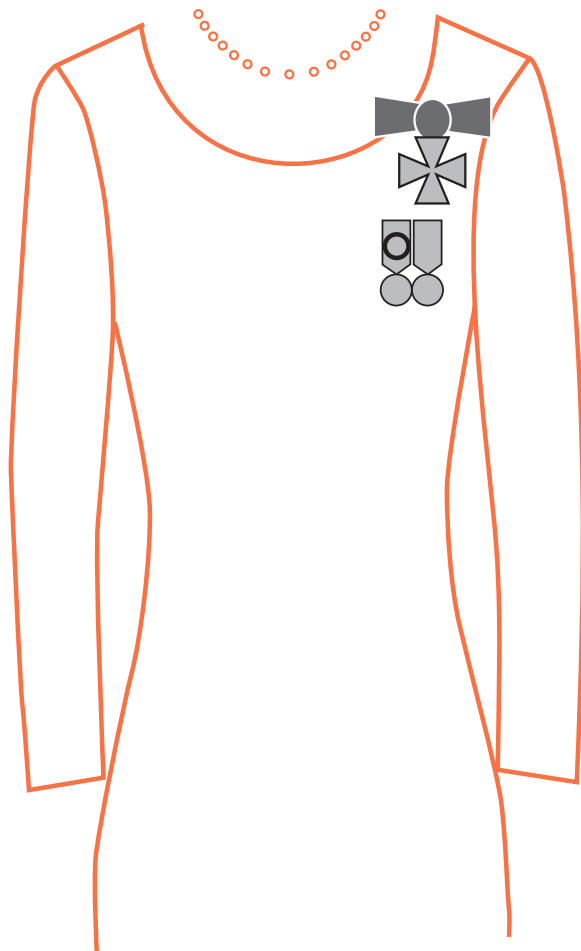
Kommendörskors

- Kommendörskors bärs i en större bandrosett på vänstra axeln. Högst två rekommenderas bäras samtidigt, varvid de är placerade bredvid varandra, den ena något högre utåt (beroende på klänningens skärning).
- Dam bär högst två kraschaner, vilka placeras lodrätt eller bredvid varandra på midjan mellan bröstkorgen och höften.

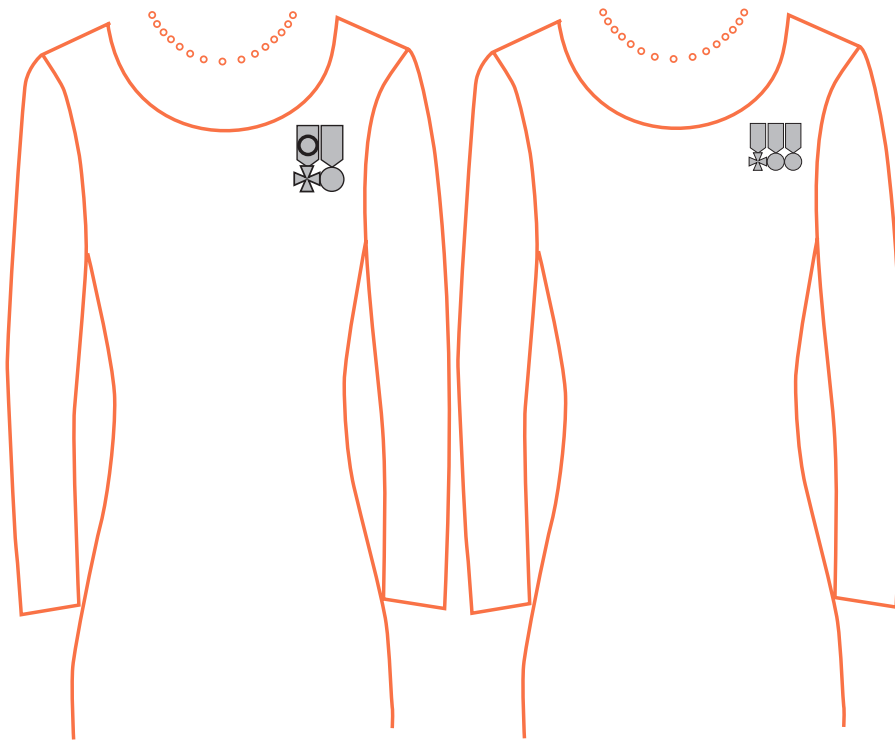
Anm. För att möjliggöra ordenstecknens fästning bör en infällning i form av en isättning (= styvnad, t.ex. vliseline) sys in i livet, alt. bärs korsett undertill.

Kommendörs- och riddartecken

- Kommendörskors i bandrosett bärs på vänster sida omedelbart under klänningens axelband över eventuella minnestecken, ledamotstecken och medaljer. Högst fyra tecken rekommenderas.
- Bärs ett (eller flera) kommendörskors placeras övriga dekorationer under detta/dessa i original eller i miniatyr.
- Till svart kort klänning med jacka och till kort aftonklänning kan även ordensdekorationer bäras på enahanda sätt.

Riddartecken

- Originaldekorationer bärs i bandrosett på vänster sida omedelbart under klänningens halsöppning eller på motsvarande höjd på hel klänning. Högst fyra tecken monteras på spännet i bredd. Bärs flera, monteras banden så att den högre täcker den lägre (det högre bandet på det lägre).
- Idag är det inte ovanligt att damer bär dessa i raka band som herrar.
- Dam kan även bära sina riddartecken och medaljer i miniatyr.

Uniform

Bestämmelser om Försvarsmaktens klädsel och bärande av ordnar och utmärkelsetecken till uniform återfinns i Försvarsmaktens gällande bestämmelser.

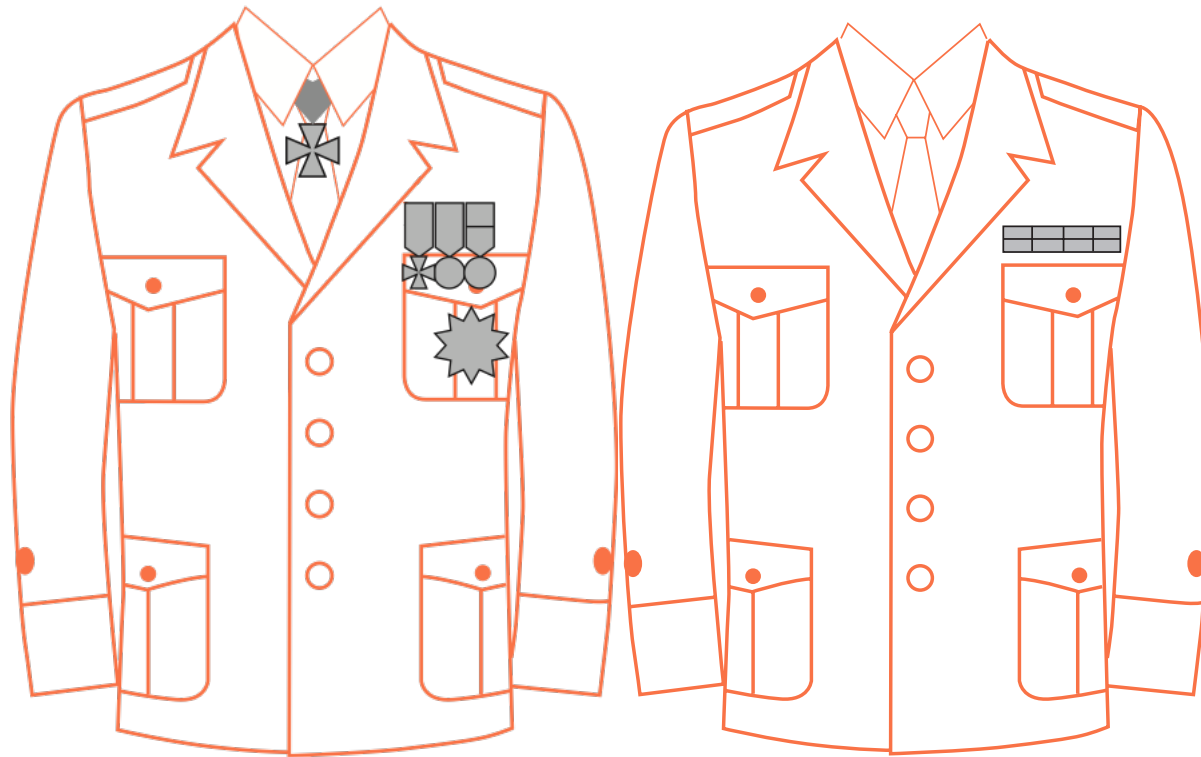
- Storkors bärs över höger axel utanpå vapenrocken under axelklaffen och paradskärpet. Bandets längd anpassas så att knuten/rosetten kommer strax under paradskärpet. Till mässjacket under jackan på västen.
- Kraschan (= stjärna) bärs på bröstfickan nedanför utmärkelsetecken i band på bröstet.
- Kommendörskors eller medalj av 12:e storleken bärs i band om halsen. Korsets bandlänk vilar på kravattens (slipsens) knut och bandet går under (den nedvikta) kragen. Till mässjacket skall bandet vara så kortat att bandlänken kommer omedelbart under rosettens knut. Bandet ligger på kragen och rosettens band och fästs i nacken så dess fästordningar inte syns ovanför jackans krage.
- Minnestecken, riddartecken eller medalj bärs i dubbelvikta band på bröstets vänstra sida. Utmärkelsen monteras på ett spänne eller en nål och bandet bör avpassas så att utmärkelsens totala längd blir 100 mm. Bandets övre raka del fästes ca 30 mm ovanför bröstfickans övre kant. Högst fyra tecken monteras på spännet i bredd. Bärs flera, monteras banden så att den högre täcker den lägre (det högre bandet på det lägre). På vapenrock bärs medaljer med bandets övre raka del över vänstra bröstfickan, med bandets högra del i linje med ficklockets högra kant, så att medaljens tecken hänger mitt på ficklocket.

Anm. 1. Högst tre halskors bäres samtidigt. Det högsta (företrädesvis) i mitten, det andra i rang till höger från bäraren sett och det tredje till vänster. Den förnämsta ordens band bärs ovanpå de andra ordnarnas band.

Anm. 2. Till uniform m/ä (enkelknäppt) placeras bandets övre kant i höjd med mittlinjen mellan översta och näst översta uniformsknappen.

Anm. 3. Flera än en rad ordenstecken eller medaljer bärs inte.

Uniform

- Band (släpspannen) bärs till vardags på vänstra sidan av bröstet. Bandet skall sitta på ett ca 35 mm brett och 10–12 mm högt metallspänne. Högst fyra band får bäras i bredd.

